

Marek Wróbel

Bonikowo, st. 1, gm. Kościan, woj.
leszczyńskie, AZP 58-25/19

Informator Archeologiczny : badania 31, 170-171

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

piaśnic założono i wyeksplorowano 4 wykopy sondażowe. W jednym z wykopów natrafiono na częściowo zachowaną warstwę kulturową oraz dwie jamy o nieokreślonym charakterze, stanowiące prawdopodobnie lokalne przegłębienie warstwy. Pozyskano z nich osełkę z szarego piaskowca oraz 111 fragmentów naczyń, wśród których zdecydowanie dominowała ceramika charakterystyczna dla III okresu wczesnego średniowiecza. W warstwie kulturowej wystąpiły ponadto nieliczne fragmenty naczyń późnośredniowiecznych. W pozostałych wykopach nie stwierdzono obecności nienaruszonych nawarstwień historycznych, lecz jedynie ślady licznych nowożytnych wkopów. Badany fragment stanowiska jest w około 80% zniszczony na skutek wieloletniego wybierania piasku. Wydaje się, że nie będzie można uzyskać istotniejszych informacji na jego temat bez objęcia szerokopłaszczyznowymi wykopami tych jego partii, które nie zostały do tej pory zniszczone.

BOCHEŃ, st. 16 (STRUGIENICE, st. 4), gm. Zduny, woj. skierniewickie, AZP 59-55/25

- osada kultury łużyckiej z IV–V okresu epoki brązu
- osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski)
- osada wczesnośredniowieczna
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego

Rozpoznawczo-ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Piotra Świątkiewicza (Anna Świątkiewicz, Usługi Archeologiczno-Konserwatorskie, Łódź, ul. Lutomierska 125/16). Konsultacja — dr Marek Dulinicz. Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 3,5 ara.

Stanowisko było badane w 1990 i 1996 roku. W 1997 r. założono 4 wykopy o łącznej powierzchni ok. 3,5 ara, usytuowane w centralnej części stanowiska, głównie w miejscach występowania warstw z materiałem zabytkowym, widocznych przy krawędziach piaśnic.

Podczas wcześniej prowadzonych badań ustalono, iż jest to osada wielokulturowa, zamieszkiwana od IV-V okresu epoki brązu, potem przez ludność kultury przeworskiej z najbardziej wyrazistym horyzontem wczesnośredniowiecznym, reprezentowanym przez otwarte paleniska i jamy gospodarcze.

W sezonie 1997 w jednym z wykopów stwierdzono jedynie obecność zniszczonej orką, przemieszanej z piaskiem, próchniczej warstwy kulturowej, zawierającej materiał ceramiczny głównie wczesnośredniowieczny, ale także późnośredniowieczny i nowożytny. W wykopach XI i XII warstwa kulturowa była częściowo zniszczona. Poza wczesnośredniowieczną ceramiką znaleziono w niej także schyłkowolateńską fibulę brązową, która pozwala uściślić dotychczasowe datowanie tej fazy zasiedlenia stanowiska na środkowy i późny okres przedrzymski. Warstwa ta w pewnym fragmencie była jednak zachowana w zwartej postaci wypełniska jamy (obiektu) długości 8 i szerokości 0,5 m. Pozyskano z niej 66 fragmentów brunatnych i szarobrunatnych naczyń słabo, całkowicie i częściowo obtaczanych oraz 13 fragmentów kości zwierzęcych. Poza warstwą odkryto także jamę zawierającą jedynie węgle drzewne. Wykop XIV był założony na niewielkim „ostańcu” pozostałym między dwiema piaśnicami. Zachowała się tu jama o średnicy 0,5-0,8 m i głębokości 20 cm, zawierająca czarną próchnicę z węglami drzewnymi i drobnymi kamieniami. Określono ją wstępnie jako palenisko. Pozyskano z niego 34 fragmenty naczyń, m.in. fragment wylewu słabo obtaczanego garnka o esowatym profilu, ornamentowanego linią falistą i płytkimi dookólnymi żłobkami, oraz górną partię garnka o baniastym brzuścu, zdobionym głębokimi, regularnymi żłobkami. Podkreślić trzeba niejednorodność techniczną i formalną ceramiki pochodzącej z warstwy, a nawet z obiektów. Współwystępują w nich liczne ułamki o cechach wyraźnie nawiązujących do tzw. II okresu wczesnośredniowiecznego oraz ceramika młodsza, o cechach charakterystycznych dla połowy X-XI wieku. Problem ten wymaga analiz.

Badania będą kontynuowane.

BONIKOWO, st. 1, gm. Kościan, woj. leszczyńskie, AZP 58-25/19

- grodzisko wkłęsłe (wczesne średniowiecze, fazy A-C)

Badania sondażowe, przeprowadzone w listopadzie przez mgr. Marka Wróbla. Finansowane przez Polską Akademię Nauk w Warszawie w ramach programu „Polska w dobie Zjazdu Gnieźnieńskiego”,

w celu pozyskania próbek drewna do badań dendrochronologicznych. Przebadano powierzchnię około 0,10 ara.

Na stanowisku prowadzone były badania wykopaliskowe w latach 1952-1954, 1958 – 1959. W bieżącym sezonie założono 4 wykopy sondażowe. Drewno odkryto jedynie w wykopach sondażowych 1 i 2. Z wykopu 1, z profilu południowego pobrano próbkę drewna zwęglonego ze spągu 4 warstwy (spalenizna). Z wykopu 2, z profilu wschodniego, próbkę drewna - fragment zbutwiałej szczapy pobrano ze spągu warstwy 5 (ciemnoszara ziemia, soczewki gliny, węgiel drzewny).

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Wielkopolskich Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Brzeziny-Trójnia, st. 26, gm. Lubartów, woj. lubelskie - patrz: późne średniowiecze

BRZEŹNICA, st. 1, gm. Dębica, woj. tarnowskie, AZP 102-71/1

- kurhanowe cmentarzysko ciałopalne z wczesnego średniowiecza

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 11 sierpnia do 10 września przez mgr Barbarę Frankiewicz-Szpunar, przy współudziale mgr. Andrzeja Szpunara (Muzeum Okręgowe w Tarnowie). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 1 ara.

Wykonany został plan warstwiczny cmentarzyska. Zinventaryzowano 19 kurhanów, w tym 2 zniszczone. Przebadano kurhan nr 3 o średnicy 8 m, wysokości około 1 m. Stwierdzono w nim ciałopalny pochówek dwóch osobników, dorosłego i dziecka, których kości występowały w całym płaszczu kurhanu. Inwentarz stanowiły fragmenty popielnicy oraz ceramiki towarzyszącej. Analizę antropologiczną kości przeprowadziła mgr Barbara Szybowicz. Kurhan po przebadaniu został zrekonstruowany.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Tarnowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Materiałach i Sprawozdaniach Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”, t. XIX.

Badania nie będą kontynuowane.

Bucz, st. 2, gm. Przemęt, woj. leszczyńskie - patrz: wczesna epoka żelaza

BYDGOSZCZ, st.1, gm. loco, woj. bydgoskie, AZP 37-38/140

- wczesnośredniowieczny zespół grodowy
- zamek późnośredniowieczny i nowożytny

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez prof. dr. hab. Wojciecha Chudziaka i mgr Elżbietę Dygaszewicz (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu). Finansowane przez Urząd Miasta Bydgoszczy. Szósty sezon badań.

Badania miały na celu rozpoznanie południowo-zachodniej strefy wczesnośredniowiecznego zespołu grodowego i późniejszego terenu zamku (poł. XIV w). Wykop XXX o wymiarach 12 x 3,5 m założono w południowo-zachodnim narożniku terenu przedszkola – ul. Przy Zamczysku 1, miejsce jego lokalizacji warunkowały istniejąca zabudowa i zadrzewienie.

W wykopie odsłonięto nawarstwienia kulturowe późnośredniowieczne i nowożytne związane z funkcjonowaniem suchej fosy otaczającej wzgórze zamkowe oraz warstwę wczesnośredniowieczną (XI-XII w.), zalegającą na złożu wtórnym.

Badania nie będą kontynuowane

CHEŁM, st. 1, ul. Lubelska 2

- nawarstwienia średniowieczne i nowożytne

Nadzory prowadzone przez mgr Teresę Mazurek i mgr. mgr. Stanisława Gołuba i Tomasza Dziekońskiego.

1. wykop pod linię kablową dla stacji bazowej GSM Plus Chełm.

Odkryto fragment muru, będącego prawdopodobnie pozostałością pierwotnego założenia architektonicznego dzwonnicy, zbudowanej w 1878 r.